

Borgó

Levél

Kőbányai Jánosnak

János, a purimon túl is légy üdvözölve. A purim a színek ünnepe (is).

Lám. Futnak, csak állandóan futnak az évek.

Egy éve írtam ezeket, pont purim idején.

Azóta úgy érzem, hogy a körülöttünk zajló események mellett eltörpülnek az én gondolataim.

Am mégsem tudok vakon elmenni olyan személyes, megtörtént események mellett, amelyek nyomot hagytak bennem.

Pontosabban az eltávozott szeretteink közül Ágoston Vilmos döbbsentett meg leginkább.

Kicsoda Ágoston Vilmos?

Azon túl, hogy igen mélyen szunnyadó, olykor onnan felbukkanó tartalmakat boncolgató filozófus-író, számomra, sokunk számára, ő az, aki a hetvenes évek végén barátként csatlakozott egy fiatal művészcsoporthoz. Talán akkor maga sem gondolta, hogy abból a szellemi batyuból, amit a beszélgetéseink során Marosvásárhelyen ránk aggatott, negyven évvel később Budapesten az egyik legnagyobb magyarországi szabad egyesület bújuk majd elő. MAMŰ... A névadás is tőle származik. Akkor még Marosvásárhelyi Műhely.

Ő lett a csoport teoretikusa.

Később Budapesten, az ő humoros megfogalmazása szerint, nem kellett már nekünk Marosvásárhelyi Műhelynek lenni, avagy maradni. Változtassunk nevet, mondta.

Legyünk Mai Művészek. Vagyis MAMŰ.

Nagyszerű névváltás.

Elindultunk valahonnan, és ugyanoda érkeztünk. Csak most már nem nyolcan vagyunk, hanem közel százötvenen. És ki tudja, hogy hol...? És merre tartunk...? Szétfroccsantunk a nagyvilágban, mint a higany az üveglapon.

Íme, itt van az a valami, amit ezzel az elvándorlással rokonnak érzek.

Több, mint húsz éve gondolkozom a mádi zsidó történetén. Itt, Borsodban, ahol bolyongásaim végállomásához értem, élő szájhagyomány van erről, de hallottam már Pesten meg máshol is. Ki így, ki úgy említi. Az interneten többfélét is olvastam erről,

de engem jobban érdekel, hogy bár Mádon is kiirtották a zsidóságot, ennek az egyszerű embernek az emlékét nem tudták elpusztítani.

Él az emberek között. Pedig szegény szinte nem jutott sehova. Csak elindult... Ezért mondják erre-felé, ha valaki valamire igyekszik, és semmi eredménye nincs, akkor: ott tartasz, ahol a mádi zsidó...

Ne lett volna eredménye?

Számomra például szimbólummá növekedett ez a kisember, aki ott baktat a kordéján, és színes angyalokról álmodik. Mindenféle lények veszik körül, amelyek Jákob létrája körül libegnek a feje fölött kifeszített tálesz mellett.

Van egy olyan mondás is, hogy akit mindig kemény megpróbáltatások érnek, azt veri a sors, mint a mádi zsidó a szamarát.

Így aztán, miután kellően a szívemhez nőtt ez a névtelen mádi ember, rájöttem, hogy pont az egyszerűségében lehetett az ő nagysága.

Elhatároztam, hogy legjobb tudásommal tisztelgek ennek az úton lévő ismeretlennek. Miközben a világ tele van mindenféle gyorsan és rendületlenül fickándozó valamikkel, meg fenyegető világhatásztrofákkal, ő nyugodtan alszik a szekeren. Úgyis tudja, hogy előbb-utóbb hazaér. Ebben bízik. Ezért alszik el nyugodtan az útján.

Az én lelkemben ő itthon van.

Baktat vele a szamara, ami a Tórában oly sokszor volt a zsidó ember hűségese segítője.

Most már ismerem.

(Ezért festettem róla ezt a triptichont. Visszahelyezem egy másfajta fizikai valóságba. Készült két éven keresztül, olaj, vászon 300 × 100 cm, a közső 120 cm.)

Ágoston Vilmos barátom is valahogy így indult el: hova is?

Fontos, nehéz gonddal megrakott szekeren, csak a lexikális tudása és a mindig derűs pesszimizmusa volt a szállítandó terü.

Elindult. Otthon „bozgor” (román gúnynév = hazátlan), Izraelben magyar, Magyarországon zsidó, és szinte sehol meg nem értett emberként.

Végül Texasban állt meg, ahol kommunistának nevezték (pont őt, akit a megjelent könyvei miatt nagyon keményen meghurcolt az ilyen nevű rendőrendszer).

Egy időben, a dicső rezsimben, patkányirtásból tartotta el magát. Szó szerint.

Vilka. Így hívták a barátai.

Ami ezt a gondolatpárhuzamot előidézte bennem, a Vilka utolsó leveleihez kapcsolódik.

Viccelődve vett búcsút tőlem. Aztán egy újabb levelében humorosan értesített: Még mindig élek, de már ki tudja meddig? Illene már rendesen elbúcsúzni. Már úton vagyok. Valahogy így. Megható egyszerűséggel.

Aztán ismét az életről adott egyre szűkszavúbb jeleket.

Az utolsó már az idén, január elején érkezett, azzal a megjegyzéssel, hogy lehetséges, hogy ez tényleg az utolsó.

Rá néhány napra a felesége írt.

Vilka elment a meghatározhatatlan útra.

Hazaér valahol. Bizonyos vagyok benne. Mi, MAMŰ-sök tudjuk.

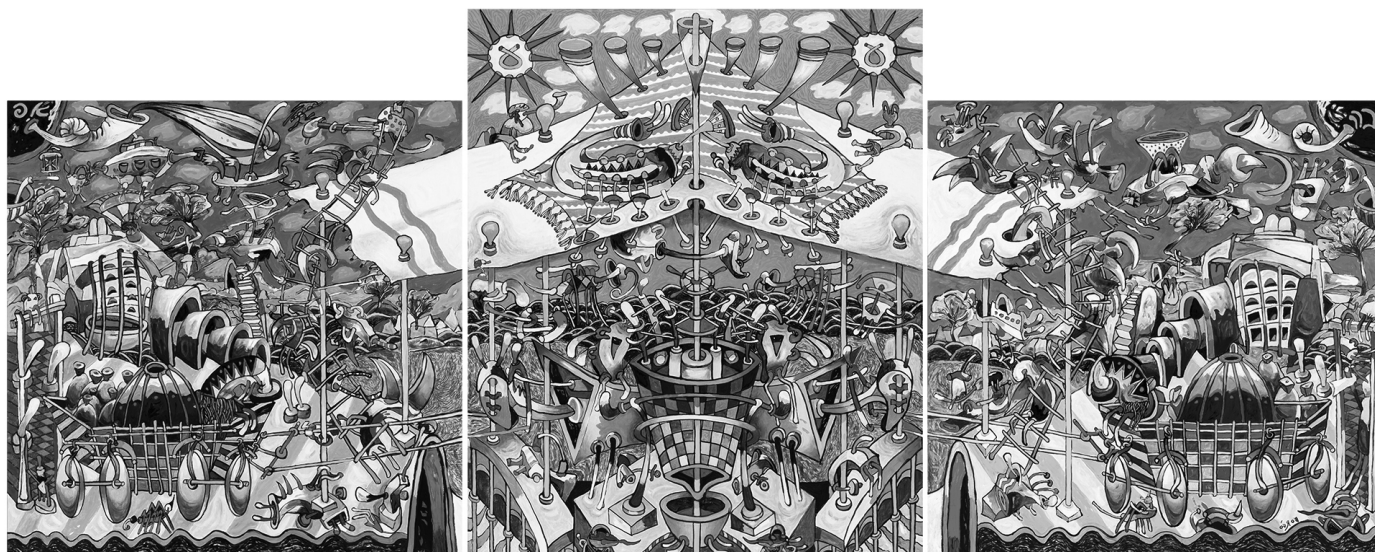
Ahogy írta rólam, nekem: „Az élet maga nem más, mint örökös vándorlás a kozmikus jelentésű »mennyeik országa« felé.” (Az Exodus színeváltozása. Magyar Napló, 1990/6.)

Hetek óta gondolkozom ezen.

Nem tudtam nem leírni...

Lám, Vilka: a Teremtő pont az Exodusban adta meg nekünk a színek használatának az igazságát.

Járj békével közöttük.



Olaj, vászon 300× 100 cm. a középső 120 cm

*A Múlt és Jövő megrendülten értesült Ágoston Vilmos (Vilka) (1947–2022)
nem régi haláláról az USA legtávolibb csücskében.*

*Ügyünknek barátja – egyszer majdnem belépett hozzánk szerkesztőnek –
és a Múlt és Jövő rendszeres szerzője volt.*

Élete és műve iwmertetéséhez szeretnénk bővebben visszatérni.